

305

РАЗЛИКА

ИЗМЕЂУ

ПРАВОСЛАВНЕ И РИМОКАТОЛИЧКЕ ВЕРЕ

— КРАТКИ РАЗГОВОРИ ЗА НАРОД —

ПО РУСКОМ

М и х. П о п о в и њ

ЦАРОХ БЕОГРАДСКИ

*Православна Црква је створа
и ширја истина.*

1. Тим. 3, 15

Н И Ш

ШТАМПАНО У НИШКОЈ АКЦИОНАРСКОЈ ШТАМПАРИЈИ

УЛИЦА БЕНЕРАЛА ЛЕШЛАНИНА, БР. 66.

1910.

У В О Д

П(итање). Је ли једна и иста вера у православних и у римокатолика?

О(дговор). Између вере православне и вере римокатоличке има разлике, и то велике разлике.

П. У чему се састоји разлика између вере православне и вере римокатоличке?

О. Православни хришћани сачували су Христову науку онако како ју је проповедао Господ Исус Христос, и како су је проповедали и апостоли, и, најзад православни чувају Христову науку у оној чистоти како су је објаснили васељенски сабори, свети оци и учитељи цркве. Међутим, римокатолици су изнакарадили Христову веру разним јеретичким учењима и примили су обичаје који се не слажу са предањем Христове цркве.

П. Јесу ли се одавно појавиле у римокатолика заблуде верске?

О. Заблуде верске у римокатолика појавиле су се још у IX. веку и од тога доба до данас непрестано се појављују.

П. Шта је радила Православна Црква, кад је запазила заблуде у римокатолика?

О. Православна Црква саветовала је римокатолике да се одрекну својих верских заблуда, али су се они увек противили. Стога их је Православна Црква одбила од себе и одлучила.

П. Је ли правилно поступила Православна Црква, одлучивши римокатолике?

О. Правилно, јер нису послушали Цркву, а „ако ли ко не послуша ни цркве“ рекао је Спаситељ, „да ти буде као незнабожац и цариник“ (Мат. 18, 15—17). А Апостол Павле каже: „Човека јеретика по првом и другом саветовању клони се, знајући да се такви изопачио, и греши, и сам је се осудио“ (Тит. 3, 10—11).

П. Којих се заблуда сада држе римокатолици?

О. Главне су данас заблуде Римокатоличке Цркве ове: 1.) римокатолици уче, да је, тобож, римски папа глава Христове Цркве и намесник Божји на земљи; 2.) римокатолици тврде да папа не може грешити кад говори о вери и зато га називају непогрешним; 3.) римокатолици верују да, тобож, Дух Свети излази не само од Оца него и од Сина; 4.) признају безгрешно зачеће Пресвете Богородице од Ањима и Ане; 5.) признају учење о сувишним заслугама светаца; 6.) не миропомажу и не причешћују малу децу; 7.) врше причешће на пресном хлебу; 8.) посте у суботу; 9.) врше богослужење на латинском језику, који народ не разуме; 10.) употребљавају при богослужењу оргуље, и т. д.

I.

О папи као глави Христове цркве

П. Је ли правилно што римокатолици тврде као да је папа глава Христове Цркве и намесник Божји на земљи?

О. Није правилно. Глава је Христове Цркве сам Исус Христос, зато и вели Апостол Павле: Бог „све покори под ноге његове (Христове) и њега (Христа) даде за главу цркви (над свима), која је тело његово“ (Ефес. 1, 22—23.).

П. А зар није Исус Христос поставио на земљи некога од својих апостола за главу цркви место себе?

О. Није поставио. Исус Христос је забранио апостолима да говоре о старешинству, јер је казао: „Знате да кнезови народни владају народом и поглавари његови управљају њим. Али међу вама да не буде тако; него који хоће да буде већи међу вама, да вам служи. И који хоће да је први међу вама, нека буде свима слуга.“ (Мат. 20, 43—44.)

П. Па на основу чега тврде римокатолици да је, ђајаги, Бог поставио Апостола Петра за главу Цркви и Божјег намесника на земљи?

О. Римокатолици падају у ту заблуду због тога, што погрешно разумеју речи Исуса Христа, које је казао Апостолу Петру: „Ти си Петар, и на том камену сазидаћу цркву своју и врата паклена неће је надвладати“ (Мат. 16, 18—19.)

П. Шта значе речи „на том камену“?

О. Св. Јован Златоуст (у педесет-третој беседи о јеванђелисту Марку) каже: „на том камену сазидаћу цркву своју, тојест ка тој вери Апостола Петра. А у чему је вера његова? У речима: „*Ти си Христос, син Бога живог.*“ Блажени Августин (у другој расправи о првој посланици Јовановој) пише: „*Шта означавају речи: на том камену сазидаћу цркву своју? Оне значе: на тој вери — на речима: Ти си Христос, син Бога живог.*“

П. Шта још наводе римокатолици из јеванђеља за доказ тога да је, бајаги, Христос поставио Апостола Петра за главу Цркви и свога намесника на земљи?

О. Наводе још и ово: 1.) римокатолици кажу да речи Исуса Христа које је казао Апостолу Петру: „Симоне! Симоне! ево вас иште сотона да би вас чинио као пшеницу. А ја се молих за тебе, да твоја вера не престане; и ти кадгод обративши се утврди браћу своју“ (Лука 22, 31—32). Из ових речи римокатолици изводе закључак, као да је Апостолу Петру Христос поручио да утврђује у вери остале апостоле, тојест да је њему Христос поверио старешинство над свима апостолима; 2.) римокатолици тврде као да је Христос дао власт апостолу Петру не само над хришћанима него и над апостолима, кад му је казао два пута „паси овце Моје“.... и „паси јагањце Моје“, јер римокатолици под речима „јагањце моје“ разумеју апостоле (Јован 21, 15—17.)

П. Како треба сматрати споменуто тумачење римокатоличко?

О. Треба га сматрати као заблуду. Јер, с једне стране, ничим се не може доказати да под речима „браће„ и „јагањце“, — које је Христос препоручио Апостолу Петру да их утврђује и чува — разумеју баш апостоли. А с друге стране — сами апостоли никада нису сматрали Петра за свога врховнога старешину.

П. Одакле се то види?

О. То се види, прво, из речи Христових које је казао дванаесторици апостола, јер се из њих види да су апостоли имали једнаку власт и да за њих нема другога учитеља осем Христа. Ево шта је рекао Исус Христос: „А ви се не зовите равни (учитељи), јер је у вас један равни Христос, а ви сте сви браћа. И оцем не зовите никога на земљи; јер је у вас један Отац који је на небесима“ (Мат. 23, 8—9.)

П. Али ове речи казане су, може бити, не само апостолима, него свима хришћанима?

О. Не, јер су апостоли називали хришћане децом својом (Јован 2, 1—18) а себе оцемима, који су их родили у духовни живот (1. Кор. 4, 15; 2. Кор. 12, 14.)

П. Одакле се још види да апостоли нису сматрали Петра за свог врховног старешину?

О. То се види по томе, што на сабору у Јерусалиму апостоли нису дали да председава Петар него Јаков (Дела Ап. 15, 13). А познато је да је апостол Павле једном приликом био чак устао против Петра (Галаћ. 2, 11—14.) Све ово, дакле, показује, да су апостоли сматрали Петра као равнога себи а никако као свог врховног старешину.

П. Какав је циљ римокатолицима, што хоће да докажу старешинство апостола Петра?

О. Пошто је Апостол Петар, по мишљењу римокатолика, био не само глава Цркве, него и епископ у Риму, то римокатолици изводе као да је њихов римски папа наследник Апостола Петра и глава целој Христовој Цркви.

П. Али да ли је заиста апостол Петар био римски епископ?

О. То је врло сумњиво. Апостол Павле у посланици Галаћанима пише: „И познавши благодат која је мени дана, Јаков и Кифа (Петар) и Јован, који се бројаху да су ступови, дадоше деснице мени и Варнави, и пристадоше да ми проповедамо у незнабошцима, а они у обрезанима“ (Галаћ. 2, 9). Дакле Апостол Павле каже да је њему поверено јеванђеље у необрезанима, као Петру у обрезанима“ (Галаћ 2, 7.) Али кад је Апостолу Петру сам Господ био поручио да проповеда обрезанима, тојест Јудејцима, онда како је он могао бити епископ римским хришћанима, који су прешли у хришћанство из незнабожачке вере? Осем тога, Апостол Павле, као што је познато, писао је посланицу римским хришћанима, а он то не би радио, кад би се сви налазили под руководством апостола Петра као главе Христове Цркве, како то тврде римокатолици, тим пре што апостол Павле у посланици Римљанима каже: „И тако се потрудох да проповедам јеванђеље не где се спомињаше Христос, да на туђој законници не зидам“ (Рим. 15, 20.)

П. Дали су стари хришћани признавали римског папу за главу целе Христове Цркве?

О. Нису га признавали. Познато је, да је после смрти апостола, тојест и апостола Петра, дуго још био у животу Апостол Јо-

ван Богослов. Немогућно је допустити, да су стари хришћани римског папу смагнали да је он виши него апостол Јован.

П. А дали нису хришћани почели сматрати римског папу као главу Цркви тек у новије време?

О. Нису. На васељенским саборима, који су били израз целе Цркве, било је решено, да римски папа има подједнака права са свима патријарсима.

П. Који су васељенски сабори то решили?

О. Решио је Први Васељенски Сабор, који у 6. правилу каже: „Нека имају ваљаност древни обичаји, који постоје у Египту, Ливији и Пентаполу, да александријски епископ има власт над свима тим областима, јер је и римском епископу то обично. Исто тако и у Антиохији и у другим епархијама нека се чувају црквама повластице“. Овим правилом римски папа изједначавао се са патријарсима: александријским и антиохијским и другим обласним епископима. Тај исти сабор у 7. правилу наредио је: „Пошто се утврдио обичај и старо предање, да епископ, који је у Елији (Јерусалиму) бива чашћен (особитим начином), нека ужива особити ред у части, уз очување достојанства, које иде митрополиту“. Овим је правилом са папом био изједначен и патријарх јерусалимски.

Затим, Други Васељенски Сабор каже: „Епископ цариградски нека има првенство части после римског епископа стога, што је овај (град) Нови Рим“ (3. прав.) Овим правилом и цариградски патријарх био је изједначен с папом.

Оно што је било решено на Првом и Другом Васељенском Сабору, то су потврдили и доцнији васељенски сабори.

Тако, Четврти Васељенски Сабор 28. правилном решио је: „Одлучујемо и установљавамо у погледу повластица најсветије цркве истога Цариграда, Новог Рима; јер су и престолу древнога Рима, оци, правично даровали повластице, пошто је исти град владајућим био. Следећи истом разлогу, сто педесет најбогољубазнијих епископа признали су једнаке повластице и најсветијем престолу Новог Рима, разложито пресудивши, да град, који је удостојен цара и сената, и који ужива једнаке повластице староме царскоме Риму, уздигнут буде и у црквеним пословима као онај, и да буде други после њега“. То исто је потврдио и Шести Васељенски Сабор својим 36. правилном, које гласи: „наређујемо, да престолу цариградски ужива једнаке повластице престолу древнога Рима, и да уздигнут буде у црквеним пословима као онај, будући другим после њега; после тога нека се броји престолу великога града александријскога, затим престолу Антиохије, а после овога јерусалимски престол“.

На тај начин сви обласни епископи, или патријарси, имали су, по одредбама васељенских сабора, једнака права и једнаку власт.

П. Да ли су могли обласни епископи, међу којима је био и папа римски, простирати своју власт на друге цркве?

О. Нису могли. „Обласни епископи, наређује Други Васељенски Сабор, да не простиру своје власти преко своје дијецезе на

цркве ван својих граница и да не мешају црквама“ (2. правило). То исто је решио и Трећи Васељенски Сабор: „нека важи и за друге дијецезе, и за све епархије, да никакав од најбогољубазнијих епископа не заузима другу епархију, која није била одавна и од самога почетка под његовом, или његових претходника руком; а ако је који заузео и насилно је себи присвојио, нека је поврати, да се не вређају правила отаца, да се под видом свештеничке службе не поткрађује гордост светске власти“ (8. правило).

П. Како су сматрали сабори тежње римских папа, које су тежиле да распростру своју власт и на туђе цркве и области?

О. Они су то забрањивали претећи рашчињењем оних епископа, који се буду обраћали папама за суђење. Тако, обласни Картагенски Сабор, који је потврђен Седмим Васељенским Сабором, доноси у свом 28. правилу овакво решење: „Пресвитри и ђакони, и други нижи клирици, кад по својим каквим пословима имају да се жале на суд својих епископа, од оближњих епископа имаће бити саслушани, и ти позвани од њих епископи сагласно са њиховим епископом изравнаће посао. Ако пак нађу, да и од ових пренашају посао на виши суд, нека га не пренашају на судове с оне стране мора, него к првим епископима својих дотичних епархија, као што је то већ неколико пута установљено у погледу епископа. *А који се обраћају на прекоморске судове, тојест Риму, ни од кога у Африци нека се у општење не приме*“.

П. Чиме се римокатолици старају да докажу да је, бајаги, папа глава Христовој Цркви?

О. Они, између осталог, кажу, да је у Старом Завету био један „првосвештеник“ за све верне, па, према томе, треба и у Новом Завету да буде један духовни старешина свих хришћана, који би био њихов заступник пред Богом.

П. Може ли се ова мисао потврдити Светим Писмом?

О. Не може. Напротив, Апостол Павле јасно каже, да заменици старозаветних „првосвештеника“, који један за другим долазе, неће бити новозаветни првосвештеници (људи) него једини вечни првосвештеник, Господ наш, Исус Христос (севр. 7, 23, 24, и 28).

П. Шта треба одговорити римокатолицима, кад кажу, да Исус Христос не може сада да управља Црквом зато, што се узнео на небо, а нама је потребан видљиви „првосвештеник“ и старалац за људе?

О. Њима треба одговорити речима апостола Павла, по коме Господ Исус Христос „може увек слати оне, који преко њега долазе к Богу, кад свагда живи да се може молити за њих“ (Јевр. 7, 25).

П. Какав закључак из свега доведе реченога треба извести што се тиче учења римокатолика да је папа глава целој Христовој Цркви?

О. Закључак је овај: да је то учење противно науци Исуса Христа, св. апостола и Предању Св. Цркве Христове.

II.

О папској непогрешности

П. Је ли правилно што тврде римокатолици, као да римски папа не може грешити кад говори о вери?

О. Не, није правилно, јер досад није било папе без греха, јер су и папе људи са грешном људском природом.

П. Зна ли се да су неке папе грешили у вери?

О. Зна се, напр. папа Виктор (192.) једно време одобравао је јерес монтанску; затим папа Либерије пристао је био на осуду Атанасија и решио се да прими аријанство зато, да би био враћен из прогонства и да добије пређашњу катедру (358). И најзад, папа Хонорије (625) придржавао се монотелитске јереси и зато је био осуђен на Шестом Васељенском Сабору.

П. Због чега још не треба признати римском папи непогрешност кад говори о вери?

О. Зато, што је Господ Исус Христос само целој Цркви дао ову непогрешност; а поједини људи могу увек погрешити у вери.

П. Како је о овоме говорио Исус Христос?

О. Он је казао: „Ако ли ти сагреши брат твој, иди и покарај га насамо.... Ако ли те не послуша, узми са собом још једнога или двојицу да све речи остану на устима два или три сведока. Ако ли њих не послуша, кажи Цркви, а ако ли не послуша ни Цркве, да ти буде као незнабожац и цариник“ (Мат. 18, 15—17.)

П. Зашто је Господ само целој Цркви, а није једном, ма ком човеку, признао непогрешност у верским питањима?

О. Зато, што је само Црква „ступ и тврђа истине“ (I. Тим. 3, 15.) Осем тога, и зато, што су папе често бивале велики грешници, што не одричу ни паписте, а такви људи не могу бити непогрешни.

П. Одакле се то види?

О. То вели сам Бог, који каже: „у лукаву душу неће ући премудрост и неће обитавати у телу које је подчињено греху, јер ће се Свети Дух премудрости удаљити од лукавства и уклониће се од непаметних размишљања и застидиће се од правде, која се приближује“ (Прем. Соломон. 4—5.)

П. Да ли је Христова Црква у прво време признавала непогрешност римским папама у верским питањима?

О. Није признавала.

П. А одакле се то види?

О. Ево одакле се то види. Кад су се у Цркви појавили јеретици и почели судити о вери, Црква се никад није ослањала на учење појединих људи, него је за решавање верских питања увек сазивала васељенске саборе.

П. Али може бити да су се васељенски сабори руководили мишљењем римских папа?

О. Не. Папе чак нису ни долазиле на саборе, него су шиљале своје заступнике, који на саборима никада нису заузимали прво место.

П. Који су светитељи председавали на саборима?

О. На Првом Васељенском Сабору председавао је епископ Осија Кордубски; на Другом су председавали, један за другим, источни светитељи: Мелетије Антиохијски, Григорије Богослов, Тимотије Александријски и Нектарије Цариградски; на Трећем — Св. Кирил Александријски; на Четвртом — Анатолије Цариградски; на Петом — Јевтихије Цариградски; на Шестом — сам грчки цар Константин Паганат (668—685); и на Седмом — Тарасије, патријарах цариградски.

П. Да ли се признавала непогрешност папама у верским питањима бар у старој Западној Цркви?

О. Не само да стара Западна Црква није признавала непогрешност папама у верским питањима, него чак и после оцепљења Западне од Васељенске Цркве, латински су сабори судили и збацивали поједине папе. Тако је Пизански Сабор (1409.) збацио папу Григорија XII. и Бенедикта XIII, а Констанцки Сабор (1414—1418) лишио је чина папу Јована XXIII.

П. Кад је било објављено у Латинској Цркви учење о папској непогрешности?

О. Ово је учење било објављено на Ватиканском Сабору (у Риму), 1870. године.

П. Шта се може казати о том учењу?

О. То је учење заблуда римокатоличке цркве, јер је противно Св. Писму и Св. Предању.

III.

О изласку Св. Духа

П. Да ли је правилно што тврде римокатолици да Дух Свети излази не само „од Оца“ него „и од Сина“?

О. Не. То је погрешно. У Св. Писму има доказа из којих се јасно види, да Дух Свети излази само од Оца.

П. Из којих се баш места Св. Писма види да Дух Свети излази само од Оца?

О. Господ Исус Христос казао је апостолима: „*Кад дође утешитељ, кога ћу вам послати од Оца, Дух истине, који од Оца излази*“ (Јован 15, 26). Овде се дакле јасно говори о томе, да Дух Свети излази само од Оца.

П. Па како, према томе, треба учити о изласку Св. Духа?

О. Треба учити овако: Дух Свети излази од Оца, молитвама Исуса Христа, Сина Божјег, који је казао у разговору са ученицима: „*Утешитељ Дух Свети, којег ће Отац послати у име моје*“ (Јован 14, 26).

П. Кад Дух Свети не излази од Сина, онда како треба разумети речи Спаситељеве о Духу Светом, које је апостолима казао: „Он ће ме прославити, јер ће од мојега узети, и јавиће вам“ (Јован 16, 13—14)?

О. Из даљих речи Христових види се, да те речи не треба разумети „буквално“ него приближно.

Тако је сам Спаситељ објаснио, кад је казао: „*Све што има отац моје је; зато рекох да ће (Дух Свети) од мојега узети и јавити вам*“ (Јован 16, 15).

П. Значи, Дух Свети узима истину управо од Оца, па како све што је у Оца има и у Сина, то се онда приближно и може рећи, да је учење, које Дух Свети узма од Оца, то исто, које је проповедао Син Божји.

П. Али кад све што припада Оцу припада и Сину, зар се онда не може казати да и Св. Дух излази и од Оца и од Сина?

О. Никако се то не може казати, јер лица Свете Тројице — Бог Отац, Бог Син и Бог Дух Свети — имају својих личних особина по којима се, због тога, међусобно разликују сватри лица Свете Тројице. На пример, лична је особина Бога Оца да рађа Сина; лична је особина Сина да се рађа од Оца, а лична је особина Духа Светог да излази само од Оца.

Зато, као год што се не може казати, да се Син рађа од Духа, тако исто не може се казати да Св. Дух излази и од Сина.

П. Из кога се места у Св. Писму види, да Дух Свети не излази од Сина?

О. Из оног места где је говор о крштењу Исуса Христа, јер се тамо каже, да је Дух Божји „*сишао (на Христа) у облику голуба и дође на њега*“ (Мат. 3, 16; Марк 1, 10; Лука 3, 22; Јован 1, 33). Кад би Дух Свети излазио и од Сина Божјег, онда зашто је било потребно да силази на њега од Оца?

П. Кад Дух Свети не излази од Сина, онда како треба разумети она места у Св. Писму, где се говори о Духу Сина (Галаћ. 4, 6) и о Духу Исуса Христа (Филип. 1., 19; Римљ. 8, 9)?

О. На споменутим местима не говори се о Духу Светом као Богу, него о оним духовним даровима, које морају имати људи, који верују у Христа. Овако је и Апостол Павле писао хришћанима: „не примисте духа ропства, опет да се бојите; него примисте Духа посиначкога, којим вичемо: ава, оче!“ (Рим. 8, 15)

П. А зар се не може тврдити да Свети Дух излази и од Сина на основу речи Спаситељевих: „Утешитељ, кога ћу ја послати... од Оца“?

О. Не може. Прво, рекавши „Ја ћу послати“, Спаситељ је додао „од Оца“ и тиме је показао да Дух Свети излази само од Оца; друго, ако се може тврдити да Свети Дух излази и од Оца на основу речи „Ја ћу послати“, онда се може казати да и Син излази од Духа, јер у Св. Писму има места из којих се види да Дух Свети пиље и Сина, (Исаија 48, 16; 61, 1; Лука 4, 18).

П. Како је учила Црква Христова у прво време о изласку Св. Духа?

О. Учила је да Дух Свети излази само од Оца. Тако свети оци Другог Васељенског Сабора утврдили су: „Верујем и у Духа Светога, Господа који све оживљава који од Оца излази“.

П. Јесу ли имали право хришћани да овој одредби Другог Васељенског Сабора, о Духу Светом, додају своје додатке, као, например, што су радили римокатолици, додавши речи „и од Сина“.

О. Нису имали право. „Ако који, казали су оци Шестог Васељенског Сабора, не чува и не прима све споменуте догмате благоче-

стија, не мисли и не проповеда тако, него хоће да их пориче, нека буде анатема, по наредби која је већ издана од речених светих и блажених отаца и из именика хришћанског као туђин, нека буде искључен и избачен. Јер ми, према оном што је пре установљено, сасвим смо пресудили да се ништа нити добаје, нити одузмље, јер иначе нисмо никојим начином ни могли“ (1. правило)

П. Када се у римокатолика појавио дометак у Символу Вере „и од Сина“?

О. Дометак „и од Сина“ појавио је најпре у Шпанији. Шпански епископи, неводећи рачуна о решењима васељенских сабора и чистоти вере Христове, решили су на сабору у Толеду 589. год да Дух Свети излази и од Сина. Из Шпаније тај уметак прешао је у франачке цркве. Али га у италијанској цркви није било ни за време папе Лава III. Шта више, овај папа није хтео пристати на тај уметак ни онда, када га је франачки цар Карло Велики 809. године позивао, преко својих посланика, да пристане на тај уметак, него је, напротив, ради чувања православља наредио те је на двема сребрним таблицама изрезан цео Nikeјско-цариградски Символ. На једној од тих таблица био је изрезан Символ Вере на грчком а на другој на латинском језику, и на обема тим таблицама није било дометка „и од Сина“.

П. На основу свега досада реченога шта се види из учења римокатолика о Духу Светом, који веле да Дух Свети излази „и од Сина“?

О. Види се да је то учење нова заблуда која је противна Св. Писму и Св. Предању и зато је јеретичко.

IV.

О безгрешном зачећу Пресвете Богородице

П. Је ли правилно учење римокатолика која тврде, да се Пресвета Богородица зачала као безгрешна од родитеља Ањима и Ане ради будућих заслуга Исуса Христа?

О. Није правилно. Из Св. Писма ми знамо, да грех наших прародитеља, Адама и Еве, мора прелазити на све људе: „јер као што кроз једнога човека дође на свет грех, и кроз грех смрт тако и смрт уђе у све људе, *јер сви сагрешисше*“ (Рим. 5, 12). Значи, сваки човек, као потомак Адама и Еве, рађа се у греху, зато што су у Адаму, по речима апостола, сагрешили сви људи.

П. А зар Пресвета Богородица није могла бити изузетак?

О. Није могла бити изузетак. Изузетак је само Господ Исус Христос, али он је био зачет на натприродан начин — од Духа Светога. Зато Апостол Павле каже за Христа изреком, да се он јавио на земљи само у облику тела човечјег (Рим. 8, 3). Међутим о Пресветој Богородици ништа слично није казано нигде у Св. Писму.

П. Зар ми не умањујемо славу Пресвете Богородице, непризнајући њено безгрешно зачеће?

О. Не. Јер ми поштујемо Пресвету Богородицу више него херувиме и славимо је ви-

ше него серафиме, али ову славу она је заслужила тек пошто је без греха зачала и родила Исуса Христа, Сина Божјег.

П. Одакле се то види?

О. Види се из њених речи, јер после зачећа Исуса Христа она је рекла: „*Одсад ће ме (тојест од зачећа) звати блаженом сви нараштаји*“ (Лука 1, 48.)

П. Кад Пресвета Богородица у своме зачећу није била без првороднога греха, онда како можемо сматрати изразе црквене књиге: „Поштујмо њено свето зачеће“; празнујмо преславно зачеће Богородичино“ (9. децембра) и речи „сједална“ на Ваведење: „Пре зачећа невину (Богородицу) освети Бог“?

О. Из ових речи не види се да је Пресвета Богородица у зачећу своме била без првородног греха. Прва два места из црквене књиге јесу побожан израз о зачећу Пресвете Богородице, а треће место говори о томе, да је Пресвета Богородица још пре зачећа свога одређена била да буде Богоматера — пречиста мати Христа Бога.

П. Чиме се може доказати, да је ово баш тако?

О. Тиме, што се овакве похвале исказују и о зачећу Јована Крститеља, кога црква празнује (23. септембра) називајући га „најчистијим и божанственим“.

П. Да ли се одавно у римокатолика појавило учење о безгрешном зачећу Пресвете Богородице?

О. Није одавно. То је учење било објављено 1854. год. Објавио га је папа Пије IX.

П. А како треба сматрати то учење?

О. То учење је ново и погрешно. Оно је противно Св. Писму и Св. Предању; зато је и оно јеретичко.

V.

О сувишним заслугама светитељским и о индупгенцији

П. У чему се састоји римокатоличко учење о сувишним заслугама светитељским?

О. То учење састоји се у томе: прво, да су светитељи, тобож, учинили много више добрих дела него што им је потребно за спасење; и друго: као да римски папа има власт давати овај сувишак добрих дела оним људима, који немају довољно добрих дела.

П. Је ли правилно то учење?

О. Није правилно, јер оно противоречи Св. Писму.

П. У чему се састоји главна погрешка римокатолика, што се тиче тога учења?

О. Главна погрешка састоји се у томе, што је, по њиховом мишљењу, вечно блаженство, које Бог даје људима за њихове заслуге, тојест због њихова богоугодна живота, нешто што човек може увек тражити и добити. Међутим, ма како био човек праведан и свет, ма колико да је учинио добрих дела, он ипак никада не може казати, да је заслужио царство небеско. Напрогив, он мора увек да зна, да ако му се и подари вечно блаженство, то неће бити као нешто што је он *заслужио* него као *дар* неисказане милости Божје. Ето, због тога је Апостол Павле и писао Римљанима: „плата је за грех — смрт а дар Божји је жи-

вот вечни у Христу Исусу Господу нама.“ (Римљ. 6, 23.)

П. Зашто човек не може добити вечно блаженство као нешто што је он потпуно заслужио?

О. Прво, зато, што су заслуге људске, кад се упореде с вечним блаженством, сувише ништавне (1 Кор. 2, 9; 1. Јов. 3, 2); а друго, што човек заслужује такве заслуге не *својим* силама, него помоћу Божје благодати. Ову истину потврдио је сам Христос кад је казао својим ученицима: „Будите у мени и ја ћу у вама. Као што лоза не може рода родити сама од себе ако не буде на чокоту, тако и ви ако у мени не будете. Ја сам чокот а ви — лозе; и који буде у мени и ја у њему, он ће родити многи род: јер без мене не можете чинити ништа“ (Јован 15, 4—5).

П. Мисле ли тако о томе учењу и св. оци?

О. Мисле тако. На пример, Св. Иринеј пише: „Као год што сува земља, не добивајући влаге, не доноси плодове, тако исто и ми не бисмо могли доносити плодове живота без благодатне кише озго. Зато нам је потребна роса Божја, те да не сагоримо и не постанемо бесплодни“.

А Свети Златоуст каже: „Убедимо сами себе, да и ако смо хиљаду пута употребили старање, ми никада не можемо чинити добрих дела, ако се не будемо користили призивом озго. Као год што телесно око не може видети без светлости, тако и човек, мада је потпуно оправдан, не може живети праведно, ако не добије помоћ озго, од вечне светлости“.

П. Како, према томе, треба сматрати своја добра дела?

О. Треба их сматрати као нешто што смо дужни чинити. Јер Исус Христос каже: „*Кад свршите све што вам је заповеђено, говорите: ми смо залудне слуге, јер учинисмо што смо били дужни учинити* (Лука 17, 10).

П. Има ли у јеванђељу таквог места, које показује да се царство небеско не даје људима за извесну количину добрих дела, него углавном по милости Божјој?

О. Има. У причи Исуса Христа о радницима, који су радили у винограду, прича се, да радници нису радили у винограду подједнако, али су, по милости господаровој, добили подједнаку награду (Мат. 20, 1—15). Овим се потврђује још и то, да царство небеско човек добива као дар од Господа Бога а не за извесну количину добротина, нити као нешто што мора бити.

П. Из којих се Христових речи види, да заслуге светитељске не могу заменити наше дужности нити допунити наше недостатке?

О. Из Христове приче о лудим и мудрим девојкама. „*Луде девојке, вели Христос, рекоше мудрима: дајте нам од уља свога, јер наши свици хоће да се угасе. А мудре одговорише говорећи: да не би недостало и вама и нама, боље је идите к трговцима и купите себи*“ (Мат. 25, 8—9).

П. Из свега овога шта смо видели?

О. Видели смо да је учење осувишним заслугама светитељским противно Христовој науци, па зато је и оно јеретичко.

VI.

Лишавање деце св. миропомазања

П. Је ли правилно што римокатолици не миропомазују децу одмах по крштењу него тек после неког времена.

О. Таква радња није правилна, јер је Христова Црква још за време апостола свршивала тајну миропомазања одмах после крштења.

П. Како су о томе учили св. оци?

О. Св. Кипријан вели: „*Онај који се крсти, треба и да се помаже, да би, примивши хризму, то јест помазање, могао бити помазаник Божји и да би имао у себи благодат Христову. Крштени после крштења треба да буду помазани небеским помазањем — тако су одлучили оци Лаодикијевог Сабора, да би ушли у царство Божје*“.

П. Зашто треба миропомазати децу одмах после крштења?

О. Зато што се миропомазањем предају божанске силе, које утврђују у духовном животу онога над којим се та тајна врши. Природно је, према томе, да су ове силе преко потребне детету онда, кад оно ступа у нов, духовни живот.

„*Ако се осигураш печатом, вели св. Григорије Богослов, осигураћеш своју будућност бољом и стварном помоћи, помазавши и тело и дуту светим миром и духом, као што је стари Израљ радио ноћу помазујући крвљу да би очувао првенце, и онда шта ти се може десити?*“

П. Може ли се напредовати у духовном животу без миропомазања?

О. Не може. Ево шта пише у Делима Апостолским: „А кад чуше апостоли који бејаху у Јерусалиму да самарија прими реч Божју, послаше к њима Петра и Јована, који ситавши помолеше се Богу за њих да приме Духа Светог; јер још ни на једнога не беше дошао, него бејаху само крштени у име Господа Исуса“ (Дел. Ап. 8, 14—16),

П. Да ли је тај римокатолички обичај — да се деца не миропомазују одмах после крштења — био у римокатолика одувек?

О. Није. У почетку су и римокатолици, као и православни, миропомазивали децу одмах после крштења.

П. На основу чега су римокатолици одбацили овај стари обичај?

О. На основу тога, што римокатолички богослови тврде, да децу треба миропомазивати тек онда, кад одрасту и буду могла схватити значај те тајне.

П. Да ли је правилно овакво тврђење?

О. Није правилно, јер на основу тога не би требало ни малу децу крштавати, међутим римокатолици крштавају и малу децу.

П. Како треба сматрати обичај римокатолика по коме они не врше миропомазање одмах после крштења?

О. Тај обичај треба сматрати као погрешку, јер он противоречи старом обичају и црквеном предању.

VI.

Лишавање деце св. причешћа

П. Да ли је правилно што римокатолици непричешћују малу децу?

О. Није неправилно, јер непричешћујући децу, римокатолици их лишавају, по речима Исуса Христа, блага вечног живота; зато Христос каже; „Ако не једете тела Сина човечјег и не пијете крви његове, нећете имати живота у себи“ (Јован 6, 53).

П. Ну ове речи Спаситељеве, може бити, не тичу се мале деце?

О. Кад се речи Спаситељеве не би тичале мале деце, онда се стара црква, која се налазила под руководством самих апостола и њихових ученика, не би по њима ни управљала. Међутим, у старој су цркви увек причешћивали децу, па и у самих римокатолика постојао је обичај причешћивати децу све до дванаестог века.

П. Па зашто су римокатолици одбацили тај обичај?

О. Римокатолици кажу, да нетреба причешћивати децу зато, што деца немају свести о причешћу.

П. Али могу ли се, на основу тога, одбијати деца од причешћа?

О. Не могу и не треба, јер се деца могу причешћивати по вери оних, који их доносе ради причешћа.

П. А зар Господ за децу прима веру оних што их доносе ради причешћа?

О. Прима. У јеванђељу се прича, да је Исус Христос исцелио ослабљенога према

вери оних који су га донели: „Исус видевши веру њихову рече узетоме: синко! опраштају ти се греси твоји“ (Марк. 2, 5).

П. Па кад је тако, онда шта се може казати о обичају римокатолика по коме они не причешћују малу децу?

О. Тај обичај нема никаквога основа; он противоречи црквеном предању и зато је погрешан.

VIII.

Лишавање световњака Св. Крви Христови

П. Је ли правилно што римокатолици не причешћују световњаке Крвљу Христовом?

О. Није правилно. Господ наш Исус Христос казао је: „Ако не једете тело Сина човечјег и не пијете Крви његове нећете имати живота у себи. Који једе моје тело и пије моју крв има живот вечни и ја ћу га васкрснути у последњи дан“ (Јован 6, 53—54.).

П. Али римокатолици кажу, да световњаци, причешћујући се Телом Христовим, причешћују се тиме и Крвљу, јер где је тело онде је и крв? Је ли то учење тачно?

О. Није тачно. Тако је само у телу истинском, стварном, а у причешћу Тело и Крв Христова предају се у облику хлеба и вина. Тако је установио Сам Спаситељ на Тајној Вечери, када је засебно причестио апостоле Телом својим и засебно и Крвљу; зато се у римокатолика свештеници и причешћују Телом и Крвљу Христовом.

П. Како се о томе говори у јеванђељу?

О. У јеванђељу се о томе говори овако: „Кад јеђаху, узео Исус хлеб и благословивши преломи га и даваше ученицима, и рече: узмите, једите, ово је тело моје. И узео чашу и давши хвалу, даде им говорећи: пијте из ње сви, јер је ово Крв моја Новогa Завета, која ће се пролити за многе ради опроштаја греха“ (Мат. 26, 26—28.).

П. Па кад је сам Исус Христос причестио апостоле Телом и Крвљу, зашто се онда римокатолици не угледају на Христов пример?

О. Они кажу да се причешћивање апостола не тиче световњака него само свештеника, као апостолских наследника.

П. Па је ли тако?

О. Није тако. Причешћивање апостола важи не само за свештенике него и за све хришћане уопште. Апостол Павле каже: „човек да испитује себе, па онда од хлеба да једе и од чаше да пије (I Кор. 11, 28). А на другом месту вели: „кад год једете овај хлеб и чашу ову пијете, смрт Господњу обзнањујете, докле не дође“ (I Кор. 11, 26.).

П. Је ли код римокатолика било тако увек — да не причешћују световњаке Св. Крвљу Христовом?

О. Није, најпре су и римокатолици, као и православни, причешћивали световњаке и Телом и Крвљу Христовом, али доцније, у 15. веку, они су лишили световњаке Св. Крви решивши да се само свештеници причешћују и Телом и Крвљу Христовом.

П. Како, према томе, треба сматрати тај обичај?

О. Тај обичај треба сматрати да је противан учењу Исуса Христа, св. апостола и Црквеном Предању.

IX.

Свршивање светог причешћа на пресном хлебу

П. Дали је правилно што римокатолици свршују причешће на пресном а не на киселом хлебу, као православни?

О. Није правилно. Стога и што се тиче причешћа треба се угледати на Исуса Христа, који је казао: „*ово чините ради моје успомене*“ (Лука 22, 19); затим и сам Христос је свршио тајну св. причешћа на киселом а не на пресном хлебу.

П. Одакле се то види?

О. То се види из јеванђеља, где се каже, Исус Христос свршио је тајну причешћа пре јеврејске Пасхе, то јест онда када Јевреји још нису почели употребљавати пресан хлеб (Јов. 13. 1.)

П. Из кога се баш места у јеванђељу види, да онда, када је Христос установио тајну причешћа, још није био у употреби пресан хлеб?

О. Кад је после установе тајно причешћа на Тајној вечери Христос казао Јуди: „што радиш, ради брже“, онда су ученици Христови мислили „да му је Исус казао: купи што нам је потребно за празник“ (Јован 13, 27—29.) Значи, Пасха тада није била, јер се на празник законом забрањивао сваки пазар. Кад није било Пасхе, јасно је да није било ни

преснога хлеба. И још нешто: кад су другога дана „првосвештеници“ и законици довели Исуса Пилату, онда они, по причању јеванђелиста, „нису ушли у судницу, да се не би опоганили, него да би могли јести Пасху“ (Јован 18, 28). Из овога се јасно види, да онда када је Христос установио тајну причешће није био у употреби пресан хлеб.

П. Кад се оног дана када је Христос установио тајну причешће још није употребљавао пресан хлеб, онда како се имају разумети јеванђелске речи: „у први дан пресних хлебова“ (Мат. 26, 17) и „дође дан пресних хлебова“ (Лука 22, 7)?

О. Св. Јован Златоуст објашњава те речи овако: „Првим даном пресних хлебова јеванђелист назива онај дан, који је претходио празнику пресних хлебова. — Дође дан, то јест приближи се, тако рећи био је на вратима дан кад су Јудејци заклали јагње“.

П. Кад Спаситељ са апостолима на тајној вечери није јео пресан хлеб, онда о каквој је пасхи он споменуо ученицима говорећи: „врло сам желео да ову пасху једем с вама пре него пострадам“ (Лука 22, 15).

О. Под именом пасхе, коју је Христос желео јести са својим ученицима, разуме се Пасха Новог Завета, која чини тајну Тела и Крви његове. Тако објашњава Тертулијан, стари учитељ цркве; он вели: „*Неприлично је да је Господ желео туђе, него је желео Своју пасхалну жртву, коју је, после старозаветне, хтео да установи у свом сопственом Телу и Крви; зато је, узевши хлеб, створио из њега своје Тело*“.

П. Да ли се увек код римокатолика свршавало причешће на пресном хлебу?

О. Није; у почетку и римокатолици, као и православни, свршавали су причешће на киселом хлебу, али доцније су одбацили тај обичај, па су почели вршити причешће на пресном хлебу, противно примеру Исуса Христа и обичају старе цркве.

Х.

Пост у суботу

П. Је ли правилно што римокатолици посте у суботу?

О. Неправилно је; јер 66. правило светих апостола гласи: „Који се клирик затече да пости у дан Господњи, или у суботу, осем једне једине Велике Суботе, нека се свргне; а ако је световњак, нека се одлучи“.

П. Дали је Црква обраћала пажњу на незаконити обичај римокатолика, да посте у суботу?

О. Обраћала је. Шести Васељенски Сабор решио је у 55. свом правилу, да се и у Римској Цркви, то јест и у римокатолика, испуњава 66. правило св. апостола, које је забрањивало пост у суботу. — „Свети Сабор дознавши, пише тумач саборских правила, да се у римском граду поступа против 66. правила св. апостола, које заповеда, да се осем Велике Суботе у друге суботе не пости, наредио је, да се и у Римској Цркви придржавају тога правила“.

Дакле, римокатолици, постећи у суботу, газе правила св. апостола и светих отаца.

ХІ

Вршење богослужења на латинском (неразумљивом) језику

П. Да ли римокатолици греше што врше богослужење на латинском језику, који је неразумљив за народ?

О. Греше, јер молитву на неразумљивом језику осуђује Свето Писмо. Апостол Павле овако је писао хришћанима: „Ако се језиком молим Богу, мој се дух моли, а ум је мој без плода“ (I Кор. 14, 14). Зато, каже даље апостол, „У цркви волим пет речи умом својим рећи да се и други помогну, него ли хиљаду речи језиком“ (I Кор. 14, 16).

П. Чиме правдају римокатолици вршење богослужења на језику неразумљивом за богомољце?

О. Римокатолици кажу, да код њих богомољци стоје у црквама са својим књигама, у којима су молитве на разумљивом језику за њих.

П. Јесу ли довољни и убедљиви ови разлози?

О. Нису. У цркви треба сви људи да се моле Богу заједно са својим пастирем славећи Бога једним устима и једним срцем. Међутим у римокатолика, уместо заједничке молитве, сваки се моли засебно, читајући из свога молитвеника.

П. Шта се, дакле, види из свега реченога о вршењу богослужења на латинском језику?

О. Види се да је тај обичај погрешан, јер се не може ничим оправдати, пошто је противан Светом Писму.

XII.

Оргуље¹⁾

П. Да ли је правилно што римокатолици употребљавају оргуље при богослужењу?

О. Није. Тај је обичај старозаветни и он је изгубио смисао у хришћанском богослужењу.

П. Зашто у хришћанској цркви не треба да буде инструменталне музике?

О. Зато, што хришћани, по речима Спаситељевим, треба да се моле „духом и истином“ (Јован 4, 24.), јер у молитви треба да се узноси Богу дух човечји. А то не може бити ни у ком случају, кад молитву врше инструменти а не људи.

XIII.

Закључак

П. Како треба сматрати римокатолике на основу свега изложенога?

О. Римокатолике треба сматрати као јеретике, које је Православна Црква одлучила, јер су, као што је казано у почетку, изнакаррадили Христову веру разним јеретичким учењима и установили обичаје, који су противни Црквеном Предању.

П. Могу ли православни, ради молитве, походити римокатоличке цркве?

¹⁾ „Оргуља“ је инструмент који се употребљава у римокатоличкој цркви при богослужењу.

О. Не могу ни у ком случају. „Који клирик или световњак пође у синагогу Јудејаца или јеретика да се моли, нека буде и свргнут и одлучен“ (64. правило св. апостола). „Који се заједно са искљученим, ма било и у кући, буде молио, нека се одлучи“ (10 правило св. апостола).

П. Може ли бити брак између православних и римокатолика?

О. По црквеним правилима не може. Јер 72. правило Шестог Васељенског Сабора гласи: „нека не буде допуштено човеку православному да се сједини са женом јеретичком ни ти жени православној да се венча са човеком јеретиком; а ако се докаже, да је ко тако учинио, брак нека се сматра као незаконит и брачна веза нека се раскине“.

П. Може ли православна хришћанка ступити у брак са римокатоликом, ако овај обећа да ће до брака примити православну веру?

О. Може. Правило 31. Лаодикијског Сабора гласи: „Ни с каквим јеретиком не мора се брак склапати, или за такве давати синове или кћери, него, напротив, треба њих узимати, ако обећају да ће хришћани постати“.

П. Дакле, јеретици се чак не називају хришћанима?

О. Јест, јеретици нису хришћани. Стога Црква с њима поступа по речима Исуса Христа, који је рекао: „ако ли ко не послуша ни цркве, да ти буде као незнабожац и цариник (Мат. 18, 17).“

П. Какве олакшице чини Српска Православна Црква према римокатолицима који желе да приме православну веру?

О. Чини велике олакшице. На пример, да би им олакшала прелаз из лажне у праву Цркву, Српска Православна Црква поступа по примеру Руске Цркве, која је одбацила старо правило, по коме се они који прелазе из латинске јереси поново крштавају и миропомажу, те их прима само кад се искрено покају и кад осуде јерес којој су припадали.

П. Имају ли Руска и Српска Православна Црква основа за ове олакшице?

О. Имају, јер то допушта 1. правило Василија Великог, у коме стоји да се не тражи поново крштење од оних који желе општење с православнима.

П. Како треба православни да поступају са римокатолицима?

О. Треба да их обавештавају и обраћају у православље поступајући с њима свагда братски и благо.

Напомене. Сва правила саборска и светих отаца наведена су по преводу Милоша, епископа задарског, зато се она унеколико и разликују од нашег данашњег књижевног језика.

